

Zlatko Jurić

Ul. A. Hebranga 23
HR - 10000 Zagreb
zljuric@m.ffzg.hr

Nekrolog / Obituary

UDK / UDC: 929Marasović, T.
DOI: 10.15291/ars.4985

U spomen Tomislavu Marasoviću (15. rujna 1929. – 16. listopada 2024.)

In Memory of
Tomislav Marasović
(September 15, 1929 – October 16, 2024)

SAŽETAK

Monumentalno životno djelo sveučilišnog profesora, konzervatora i povjesničara umjetnosti dr. sc. Tomislava Marasovića ima tri velike istraživačke cjeline. Prvu predstavlja proučavanje ranosrednjovjekovne arhitekture u Dalmaciji, drugu kompleksna prenamjena Dioklecijanove palače u gradsku jezgru Splita, a treću teorija i povijest zaštite nepokretne kulturne baštine u Hrvatskoj i Europi. U razdoblju od šezdesetih do osamdesetih godina 20. stoljeća braća Marasović bila su predvodnici primjene teorijski utemeljene metode aktivne zaštite graditeljskog nasljeđa u Splitu, Hrvatskoj i Jugoslaviji. T. Marasović 1975. godine bio je autor idejne koncepcije, suosnivač i voditelj jedinog i inovativnog Poslijediplomskog studija graditeljskog nasljeđa u Splitu. S nastavnim programom povezano je objavljivanje njegovih knjiga: *Zaštita graditeljskog nasljeđa* (1983.) i *Aktivni pristup graditeljskom nasljeđu* (1985.), koje su postale standardni sveučilišni udžbenici. Braća Marasović doprinijela su međunarodnom promicanju hrvatske kulturne baštine jer je arhitekt J. Jokilehto detaljno prikazao njihova teorijska stajališta, rezultate istraživanja i metode intervencije na primjerima u Dioklecijanovoj palači u Splitu u kapitalnom djelu *A History of Architectural Conservation* (1999.).

Ključne riječi: Tomislav Marasović, predromanika, romanika, arhitektura, Dalmacija, Dioklecijanova palača, teorija i povijest zaštite nepokretne kulturne baštine

ABSTRACT

The monumental life work of the university professor, conservator, and art historian Tomislav Marasović can be considered in three major research areas. The first is the study of early medieval architecture in Dalmatia; the second, the complex transformation of Diocletian's Palace into the urban core of Split; and the third, the theory and history of the protection of immovable cultural heritage in Croatia and Europe. From the 1960s to the 1980s, the Marasović brothers were pioneers in applying a theoretically grounded method of active conservation of architectural heritage in Split, Croatia, and Yugoslavia. In 1975, T. Marasović conceived, co-founded, and directed the innovative Postgraduate Programme in Architectural Heritage in Split, unique in this region. Closely connected to this academic programme was the publication of his books *Protection of Architectural Heritage* (1983) and *Active Approach to Architectural Heritage* (1985), which became standard university textbooks. The Marasović brothers thus contributed to the international recognition of Croatian cultural heritage, especially when architect J. Jokilehto presented in detail their theoretical positions, research results, and intervention method on examples from Diocletian's Palace in Split in his capital work *A History of Architectural Conservation* (1999).

Keywords: Tomislav Marasović, pre-Romanesque, Romanesque, architecture, Dalmatia, Diocletian's Palace, theory and history of immovable cultural heritage protection

U 96. godini preminuo je *professor emeritus* dr. sc. Tomislav Marasović koji je bio jedan od velikana povijesti umjetnosti u Hrvatskoj u drugoj polovini 20. stoljeća.

Tomislav Marasović rođen je 1929. godine u Splitu u uglednoj i staroj građanskoj obitelji. Majka Marija (rođ. Kaliterna) i otac Marin imali su tri sina: arhitekta Jerka (1923.), inženjera građevinarstva Nenada (1926.) i povjesničara umjetnosti Tomislava (1929.). Otac Marin bio je graditelj i građevni poduzetnik koji je u dugogodišnjoj poslovnoj karijeri surađivao s ing. Feliksom Špercem, arh. Fabjanom Kaliteranom, kiparom Ivanom Meštrovićem, arh. Haroldom Bilinićem i arh. Milom Bunetom. Braća Marasović blisko su rodbinski povezana s arhitektima Rikardom Marasovićem, Nevenom Šegvićem, Mirom Marasovićem i Miloradom Druževićem.

T. Marasović osnovnu i srednju školu završio je u Splitu. Na Odsjeku za povijest umjetnosti Filozofskog fakulteta u Zagrebu diplomirao je 1955. godine i doktorirao 1958. s disertacijom *Šesterolisni tip u arhitekturi ranog srednjeg vijeka u Dalmaciji*. U Urbanističkom zavodu Dalmacije bio je zaposlen kao znanstveni suradnik od 1956. do 1980. godine i zajedno s arh. Jerkom Marasovićem, voditeljem Odjela za graditeljsko nasljeđe od 1955. do 1979., surađivao je sa Zavodom za zaštitu spomenika grada Splita na provedbi koordiniranoga urbanističkog, arheološkog i konzervatorskog djelovanja na zaštiti i rehabilitaciji Dioklecijanove palače u povijesnoj jezgri grada Splita.

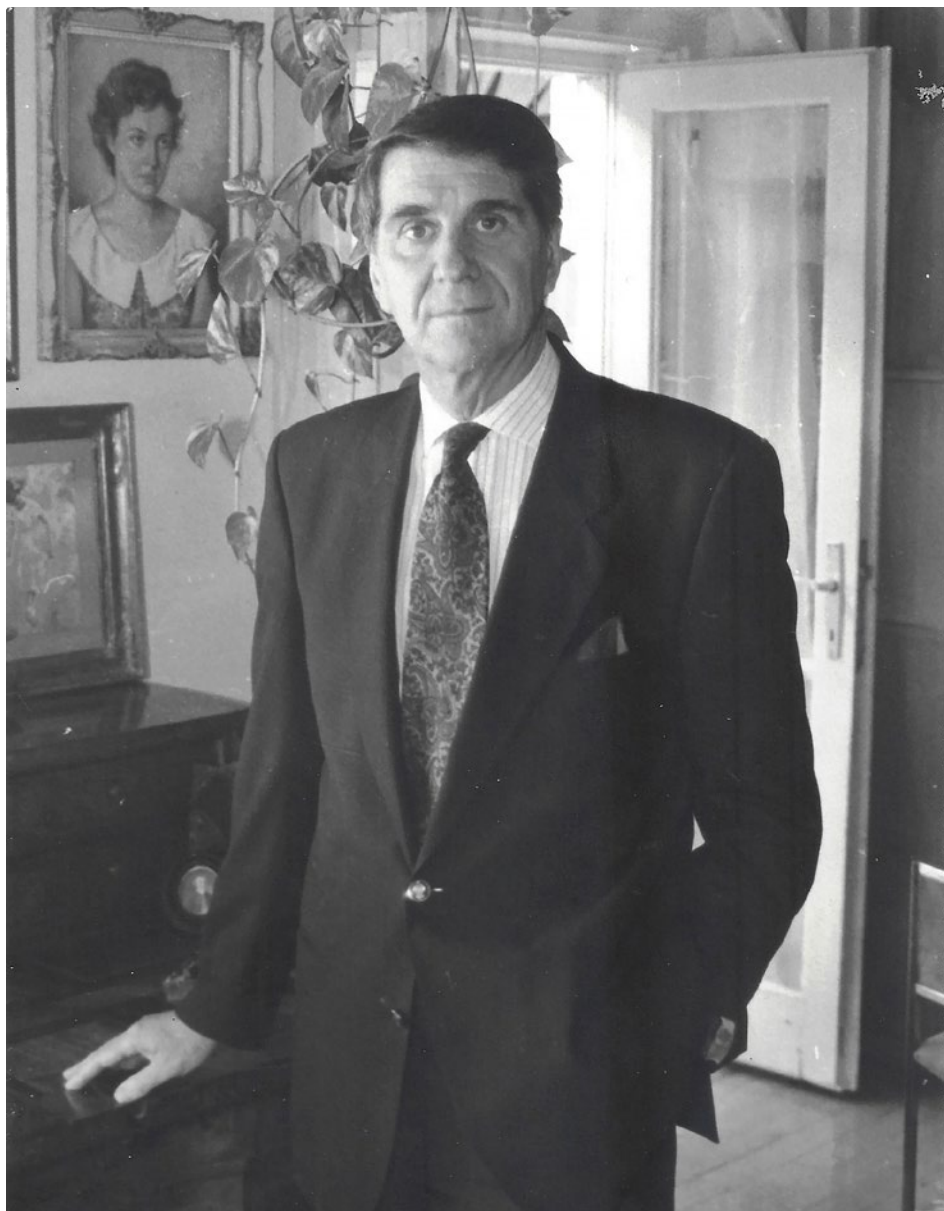
Uz poštovanje složene povijesne stratigrafije gradske izgradnje i prostora napravljena je konzervacija i rehabilitacija zapadnog dijela podruma Dioklecijanove palače i uspostava pješačke veze između Peristila i obale. Nakon što je Zavod za zaštitu spomenika kulture u Splitu od 1967. do 1978. izradio arhitektonske snimke cjelokupne stare gradske jezgre Splita slijedila su povijesna istraživanja arhivskih dokumenata, koja su arh. J. Marasoviću omogućila izradu preciznih i vjerodostojnih kronoloških prezentacija različitih povijesnih faza prenamjene palače u grad. Tijekom djelovanja u Urbanističkom zavodu Tomislav Marasović je 1966. završio Specijalistički studij arhitektonskog konzerviranja pri Međunarodnom centru za studij zaštite kulturnih dobara (ICCROM) u Rimu. S ICCROM-om je ostvario bogatu suradnju: od 1970. do 1997. djelovao je kao gostujući profesor, a od 1984. do 1992. bio je član Savjeta i Odbora za obrazovanje.

Nakon odlaska iz Urbanističkog zavoda Dalmacije 1980. dr. sc. T. Marasović izabran je za redovitog profesora na Filozofskom fakultetu u Zadru – studija u Splitu. Od 1983. do 1985. bio je prvi dekan splitskog dijela studija. Uskoro je slijedio izbor za prorektora za znanstveni rad (1990. – 1994.) i člana Senata na Sveučilištu u Splitu. Radni vijek završio je na Umjetničkoj akademiji u Splitu od njezina osnutka, 1997. do njegova umirovljenja, 1999. godine. Kao *professor emeritus* vodio je redovitu nastavu sve do 2006., a povremeno je predavao sve do 2010. godine. I nakon prelaska na Sveučilište T. Marasović ostao je povezan s Urbanističkim zavodom Dalmacije kao član nadzornog odbora od 1996. do 2008. godine. Redovito je održavao pozivna predavanja na sveučilištima u Londonu, Parizu (Sorbonne), Madridu, Kopenhagenu, Rimu, Milanu, Krakovu, Zürichu, Bernu, University of California (Berkeley), Columbia (New York), Detroitu (Michigan), Seattleu (Washington), Minneapolisu (Minnesota), State College (Pennsylvania). U znak zahvalnosti za dugogodišnje nastavno djelovanje Senat Sveučilišta u Splitu dodijelio mu je 1999. godine, poslije umirovljenja, počasno znanstveno zvanje *professor emeritus*.

Monumentalno životno djelo sveučilišnog profesora, konzervatora i povjesničara umjetnosti dr. sc. Tomislava Marasovića ima tri velike istraživačke cjeline. Prvu predstavlja proučavanje ranosrednjovjekovne arhitekture u Dalmaciji, drugu kompleksna prenamjena Dioklecijanove palače u revitaliziranu i konzerviranu gradsku jezgru Splita, a treću teorija i povijest zaštite nepokretne kulturne baštine u Europi i Hrvatskoj. U nekrologu objavljenom u *Starohrvatskoj prosvjeti*, (III. Serija – svezak/

1.
Professor emeritus dr. sc.
Tomislav Marasović
(izvor: Arhiv obitelji Marasović)

Professor emeritus
Dr Tomislav Marasović

vol. 51/2024./str. 477–490) muzejski savjetnik dr. sc. Tonči Burić briljantno je valorizirao Marasovićeve povijesnoumjetnička istraživanja ranosrednjovjekovne arhitekture Dalmacije. On je detaljno prikazao Marasovićeve dugogodišnju blisku suradnju s Muzejom hrvatskih arheoloških spomenika (MHAS) koja je započela 1949. godine, kada je kao student sudjelovao u istraživanjima pod vodstvom direktora muzeja Stjepana Gunjače. Izvrsna je zamisao izrada precizne bibliografije recenzija, stručnih i znanstvenih radova koji su bili objavljeni u *Starohrvatskoj prosvjeti* (SHP) od 1963. do 2016. Posebno je važno objavljivanje *Zbornika Tomislava Marasovića* 2002. godine u zajedničkom izdanju MHAS-a i Sveučilišta u Splitu.

Dr. sc. T. Burić procijenio je da je briljantna sinteza *Dalmatia Praeromanica – ranosrednjovjekovno graditeljstvo u Dalmaciji* Marasovićevo životno djelo. To je djelo podijeljeno u četiri monumentalna sveska: sv. 1. *Rasprava*; sv. 2. *Korpus arhitekture Kvarner i sjeverna Dalmacija*; sv. 3. *Korpus arhitekture srednja Dalmacija*, sv. 4. *Korpus arhitekture južna Dalmacija, Bosna i Hercegovina, Crna Gora* (Split – Zagreb, 2008.,

2009., 2011., 2013.). U povijesti umjetnosti u Hrvatskoj samo su dr. sc. G. Gamulin, dr. sc. N. Cambi, dr. sc. J. Galjer, dr. sc. Lj. Karaman, dr. sc. M. Pelc i dr. sc. K. Horvat Levaj napisali sinteze određenih kulturno-umjetničkih razdoblja. U mali krug izabranih pripada i T. Marasović koji je imao rijetki talent racionalnog i jasnog povezivanja te interpretiranja goleme količine činjenica prikupljenih u bazičnim istraživanjima i objavljenih u izvornim znanstvenim radovima. Opisani je talent velika rijetkost danas kada se znanstvenici strastveno i radosno specijaliziraju za sve uža i uža područja.

U prvom svesku knjige *Dalmatia Praeromanica* provedena je povijesno-teorijska rasprava u osam poglavlja o: prostornom i teritorijalnom ustroju Dalmacije u ranomu srednjem vijeku; temeljnim povijesnim vrelima i sažeto je naveden historiografski razvoj; urbanizmu gradova, seoskih naselja, zaseoka i grobljima; stambenoj arhitekturi (gradske stambene kuće, biskupske palače, vladarske rezidencije i samostani); crkvenoj arhitekturi (naslovnici, obred, morfologija, arhitektonski i konstrukcijski elementi, liturgijski namještaj); datiranju i kronološkoj klasifikaciji; utjecajima kasnoantičke i bizantske arhitekture i benediktinaca na predromaničku i ranoromaničku arhitekturu u Dalmaciji; usporedbi predromaničke i romaničke arhitekture u Dalmaciji i u Europi.

U drugom, trećem i četvrtom svesku korpus je podijeljen po regijama, teritorijalnim cjelinama unutar regija, gradovima i naseljima, građevinama, liturgijskom namještaju unutar kojih su prikupljeni podatci precizno i jednoobrazno strukturirani u pet do šest kategorija s odgovarajućom literaturom. U svakom je svesku obrađeno približno oko tri stotine jedinica i napravljen je temeljiti i sveukupni popis literature. Iako je prošlo samo 11 godina od izlaska posljednjeg sveska, može se sa sigurnošću pretpostaviti da će čvrsto vodonepropusnoj znanstvenoj zajednici trebati još podosta vremena za prihvaćanje spoznaja iz ovoga monumentalnog djela.

Konzervatorsko djelovanje dr. sc. Tomislava Marasovića neraskidivo je povezano s djelovanjem prof. dr. sc. arhitekta Jerka Marasovića (1923. – 2009.), koje je bilo usmjereno na istraživanje brojnih oblika intervencija koje su Dioklecijanovu palaču pretvorile u živo povijesno gradsko središte Splita. Konzervatorsko djelovanje braće Marasović logično se i prirodno nadograđuje na djelovanje engleskih, francuskih, austrijskih, talijanskih i hrvatskih vrhunskih povjesničara, arhitekata, urbanista, povjesničara umjetnosti i konzervatora u posljednjih 250 godina, od Roberta Adama, Louis-Françoisa Cassasa, Carla i Francesca Lanze, Francesca Carrare, Vicka Andrića, Aloisa Hausera, Aloisa Riegla, Maxa Dvořáka, Frane Bulića, Georga Niemann, Ernesta Hébrarda, Jacquesa Zeilera, Ljube Karamana, Cvita Fiskovića i Duška Kečkemeta. U razdoblju od šezdesetih do osamdesetih godina 20. stoljeća braća Marasović bila su predvodnici primjene teorijski utemeljene metode aktivne zaštite graditeljskog nasljeđa u Splitu, Hrvatskoj i Jugoslaviji.

U teoriji aktivne zaštite bila je precizno osmišljena racionalna metodologija konzerviranja, restauriranja, rekonstruiranja i rehabilitiranja složene povijesne stratigrafije očuvane carske palače, vrhunskog djela europske umjetničke baštine, koju je naseljeno stanovništvo tijekom vremena transformiralo u jednu od najstarijih i trajno naseljenih gradskih cjelina na Mediteranu. Metoda aktivne zaštite bila je utemeljena na interdisciplinarnim i detaljnim arheološkim i arhitektonskim istraživanjima te minucioznom dokumentiranju pojedinih povijesnih slojeva. Sljedeća faza bila je izrada trodimenzijskih prikaza kompleksne prostorne i arhitektonske evolucije povijesne gradske cjeline. Završna se faza sastojala od dvaju postupaka. Prvo, racionalni izbor teorijskog modela prezentacije povijesnosti. Drugo, izbor metode intervencije koji je bio usklađen s teorijskim definicijama u poveljama koje su izradile međunarodne organizacije ICCROM i ICOMOS.

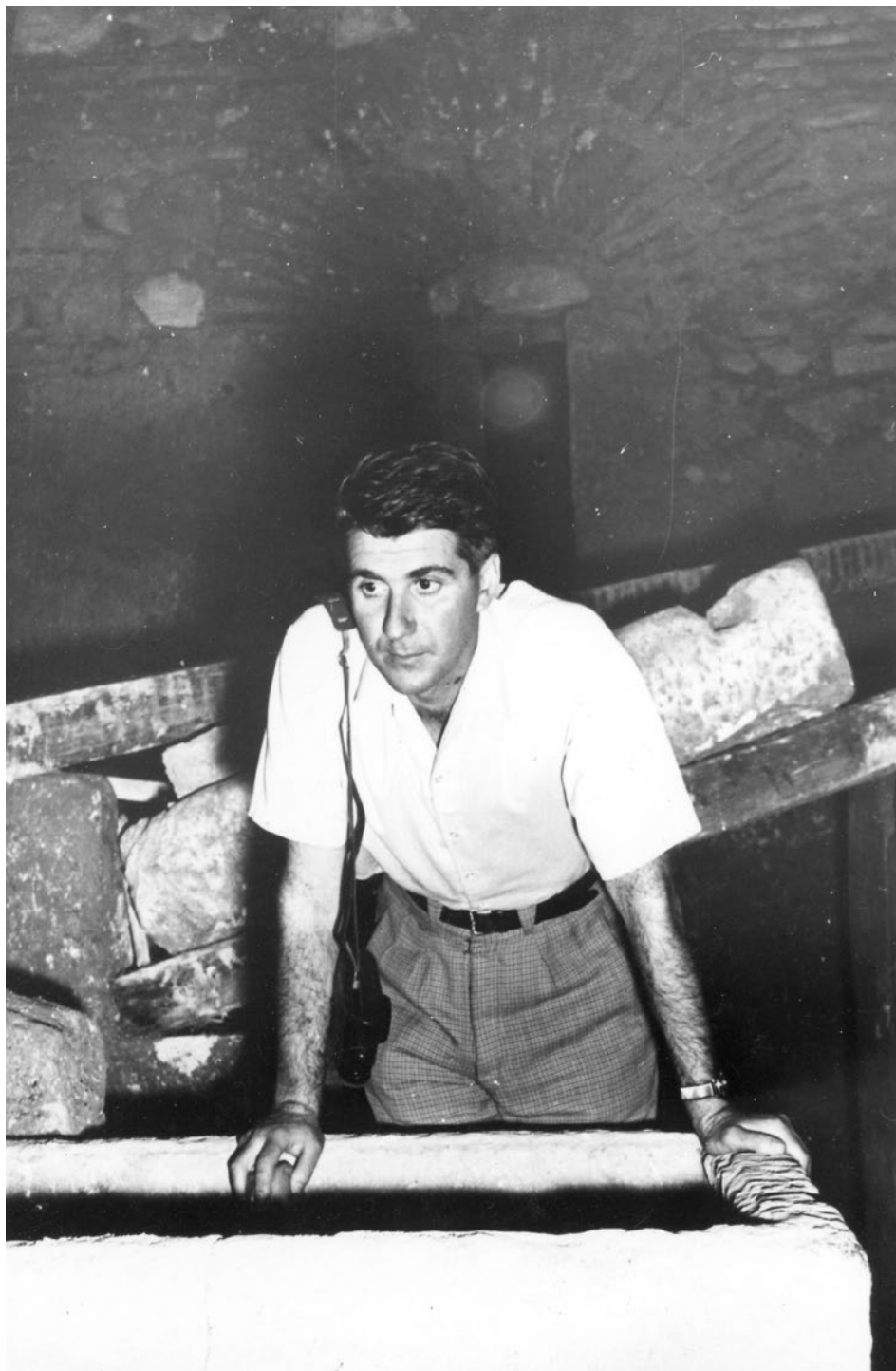
Zahvaljujući izvrsnom organizacijskom i komunikacijskom talentu, dr. sc. Tomislav Marasović napravio je kapitalan doprinos sistematiziranom prijenosu znanstvenih spoznaja na nove naraštaje studenata povijesti umjetnosti i arhitekture. Dr.

sc. Marasović 1957. bio je jedan od suosnivača, a od 1965. do 1977. glavni urednik stručno-znanstvenog časopisa *Urbs*, koji je bio glavni poligon za promicanje aktualnih međunarodnih teorijskih koncepcija, prema kojima zaštita graditeljskog nasljeđa započinje procesom urbanističkog planiranja. On je 1975. godine bio autor idejne koncepcije i s prof. Brunom Milićem i prof. dr. sc. Milanom Prelogom suosnivač Poslijediplomskog studija graditeljskog nasljeđa u Splitu pri Arhitektonskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, koji je bio jedini takav studij u Hrvatskoj. Od 1975. do

2.

Dr. sc. Tomislav Marasović u podrumima Dioklecijanove palače u Splitu, 1958. (izvor: Arhiv obitelji Marasović)

Tomislav Marasović in the cellars of Diocletian's Palace in Split, 1958

3.
Dr. sc. Tomislav Marasović
i arhitekt Ejnar Dyggve
u Urbanističkom zavodu
Dalmacije u Splitu
(izvor: Arhiv obitelji Marasović)

Tomislav Marasović and architect
Ejnar Dyggve at the Urban
Planning Institute of Dalmatia in
Split

1986. vodio je studij samostalno ili u suradnji s drugim voditeljem. Interdisciplinarnost je bila glavna i inovativna značajka programske koncepcije studija. Europski, jugoslavenski i hrvatski stručnjaci različitog profila, koji su imali iskustva u zaštiti graditeljskog nasljeđa sudjelovali su kao redoviti ili gostujući predavači. To su bili arhitekti Andre Mohorovičić, Sena Sekulić Gvozdanović, Neven Šegvić, Jerko Marasović, Bruno Milić, Ante Marinović Uzelac, Peter Fister, Milka Čanak Medić; arheolozi Branimir Gabričević, Duje Rendić-Miočević, Ante Milošević, Željko Rapanić; povjesničari umjetnosti Milan Prelog, Ivo Petricioli, Kruno Prijatelj, Ivo Maroević, Ivo Babić; ekonomist Ivo Šimunović; geodet Franjo Braum; sociologinja Maja Maroević. Brilljantna su bila predavanja prof. dr. sc. Ive Maroevića o teoriji interpolacije nove arhitekture u stara gradska središta i reminiscencije prof. dr. sc. Ive Petriciolija o poslijeratnoj obnovi Zadra.

Nevjerojatna je socijalna inteligencija Tomislava Marasovića koja je dolazila do izražaja u razgovoru s trideset godina mlađim polaznicima poslijediplomskog studija. Razgovor je bio bez dociranja i zastrašivanja, uz njegovo strpljivo slušanje i uvažavanje studenta kao ravnopravnog sugovornika u razmjeni mišljenja. Od osnutka studija bila je organizirana suradnja sa stručnjacima ICCROM-a koji su redovito gostovali. Brojni odaziv različitih stručnjaka bio je dokaz Marasovićeve velikog profesionalnog ugleda.

On je imao rijetku sposobnost prepoznavanja talentiranih mladih osoba na početku profesionalne karijere kojima je omogućio gostujuća predavanja na poslijediplomskom studiju. Postoje dva sjajna primjera.

Prvi, poziv tada mladom docentu Ivi Babiću da održi gostujuća predavanja na kojima je polemički raspravljao o estetskim teorijama W. Tatarkiewicza u knjizi *Historija šest pojmova* (Beograd, 1980.). Intenzitet je bio takav da je 90 minuta proteklo u trenu.

Drugi, poziv mladomu i tada nepoznatom finskom arhitektu Jukka Jokilehtu (1938. – 2023.), koji je bio asistent na *Architectural Conservation Course* (ARC) pri ICCROM-u i dovršavao doktorat na sveučilištu u Yorku. On je na izvrsnom predavanju detaljno tumačio teorijske razlike u zaštiti kulturne baštine u Engleskoj i Francuskoj u drugoj polovini 19. stoljeća. Arhitekt Jokilehto poslije je napravio zavidnu profesionalnu karijeru u ICCROM-u (Pomoćnik Glavnog ravnatelja) i ICOMOS-u (Predsjednik znanstvenog odbora za naobrazbu u konzerviranju). Radoslav Bužančić, Miće Gamulin, Attilio Krizmanić, Amir Pašić, Željko Peković, Zdeslav Perković, Snježana Perojević, Marina Šimunić neki su od polaznika koji su magistrirali ili doktorirali s temom graditeljskog nasljeđa na spomenutome poslijediplomskom studiju.

S nastavnim programom studija povezano je objavljivanje Marasovićevih dviju knjiga: *Zaštita graditeljskog nasljeđa – Povijesni pregled s izborom tekstova i dokumenata* (Zagreb – Split, 1983.) i *Aktivni pristup graditeljskom nasljeđu* (Split, 1985.), koje su postale standardni sveučilišni udžbenici za proučavanje europske i hrvatske povijesti i metodologije zaštite graditeljskog nasljeđa na Arhitektonskom fakultetu u Zagrebu i na Odsjecima povijesti umjetnosti na Filozofskim fakultetima u Zagrebu, Zadru i Splitu.

U prvoj knjizi napisan je precizan povijesni pregled zbivanja u zaštiti graditeljskog nasljeđa u Europi i Hrvatskoj. U nastavku je objavljen izbor autorskih tekstova (Ciceron, Pausanija, Kasiodor, E.-E. Viollet-le-Duc, J. Ruskin, M. Dvořák) i dokumenata (Statut grada Dubrovnika, švedski zakon o zaštiti crkava, međunarodne konvencije iz 1954., 1956., 1962., 1964., 1967., 1971., 1972., 1975. i 1976. godine).

Knjiga ima kapitalno značenje zbog nekoliko razloga. Prvi put u Hrvatskoj je napisana povijest europske zaštite spomenika i na jednom su mjestu objedinjeni prijevodi na hrvatski jezik ključnih teorijskih tekstova pojedinih europskih teoretičara kao i sve dotadašnje međunarodne povelje i deklaracije nastale tijekom 20. stoljeća. Povijest zaštite spomenika u Hrvatskoj je značila nastavljane pionirskog djela dr. sc. Anđele Horvat. Inovativna koncepcija prve knjige najbolje dokazuje misao giganta američke arhitekture Petera Eisenmana da se ideje daleko bolje prenose s jedne generacije na drugu pomoću knjiga nego izgrađenim zgradama. Prof. dr. sc. Marko Špikić nastavio je graditi na temeljima koje je postavio i započeo T. Marasović, jer je objavio niz knjiga s kritičkim prijevodima i komentarima tekstova engleskih, francuskih, njemačkih i talijanskih konzervatora od 18. do 21. stoljeća.

U drugoj Marasovićevoj knjizi obrađen je aktivni pristup zaštiti koji ima tri glavne značajke. Prva pokazuje pomak od očuvanja pojedinačnih građevina prema ambijentu i većim urbanim cjelinama. Druga očituje pomak fokusa interesa s europske na uključanje svjetske baštine. Treća je proširenje od isključivo konzervatorskog prema interdisciplinarnom djelovanju. Na primjeru Jugoslavije i Hrvatske objašnjena je organizacija zaštite i uređenja graditeljskog nasljeđa (popisno-registracijska obrada, analitička i plansko-projektna obrada, izvedba, održavanje i redoviti pregledi) i pozicija zaštite u procesu urbanističkog planiranja (GUP, PUP, DUP). Izvrsno je teorijski objašnjeno devet metoda aktivnog pristupa: 1. konzervacija, održavanje i konsolidacija, 2. adaptacija i revitalizacija, 3. rekonstrukcija (anastiloz), 4. restauracija, 5. rekonstrukcija, 6. interpolacija, 7. dislokacija, 8. replika, 9. nova izgradnja s povijesnim reminiscencijama. Druga je knjiga briljantna jer je stekla značenje jedinstvenoga teorijskog i praktičnog priručnika za svakodnevno konzervatorsko djelovanje. Jasno je iskazan osnovni princip da teorijsko mišljenje prethodi neposrednoj intervenciji. Metode intervencije definirane su u skladu s međunarodnim teorijskim standardima.

Braća Jerko i Tomislav Marasović snažno su doprinijela međunarodnom promicanju hrvatske kulturne baštine.

Rezultate pojedinačnih istraživanja i konzervatorsko-restauratorskih intervencija te sintezne prikaze Dioklecijanove palače Tomislav Marasović objavio je u brojnim

radovima i knjigama. Zajedno s Jerkom Marasovićem i Nenadom Gattinom 1968. i 1970. u Zagrebu je objavio djelo *Diocletian palace*, a 1982. u Beogradu monografiju *Dioklecijanova palača*. U uredničkoj je ulozi s Jerkom Marasovićem, Sheilom J. McNally i J. J. Wilkesom objavio djelo *Diocletian's Palace: American – Yugoslav Joint Excavations* (Split – Zagreb – Minneapolis, sv. 1, 2, 5, 6, 1972., 1976., 1989.). U Zagrebu je 1994. objavio djelo *Dioklecijanova palača – svjetska kulturna baština, Split – Hrvatska*, a 2014. u Splitu je s Jerkom Marasovićem i Branimirom Gabričevićem objavio *Istraživanje i uređenje peristila Dioklecijanove palače u Splitu 1956 – 1961*. T. Marasović 1979. godine izradio je studiju na osnovi koje je povijesna jezgra grada Splita s Dioklecijanovom palačom upisana na Popis svjetske kulturne baštine UNESCO-a.

Od iznimnog je značenja to da je arhitekt Jukka Jokilehto u 10. poglavlju („Definitions and Trends”) svojeg djela *A History of Architectural Conservation* (Butterworth-Heinemann; Oxford, 1999./10.3. Trends in practice/ str. 305–306, fig. 10.5.) detaljno elaborirao teorijska stajališta, rezultate istraživanja i metode intervencije Tomislava i Jerka Marasovića na primjerima u Dioklecijanovoj palači u Splitu. U međuvremenu je Jokilehtovo djelo postalo neupitni znanstveni kanon za prikaz povijesti zaštite graditeljskog nasljeđa u Europi i svijetu u 19. i 20. stoljeću. Prvo izdanje knjige pojavilo se 1999., uz reizdanja 2001., 2002., 2004. i 2018. godine, a drugo prošireno izdanje 2017. godine.

T. Marasoviću, zajedno s bratom Jerkom, dodijeljena je Nagrada „Vladimir Nazor” za životno djelo 1999. godine. Dodijeljene su mu Godišnja nagrada „Viktor Kovačić” 1968. i nagrade za životno djelo „Božidar Adžija” 1986., grada Splita za 2008. i „Vicko Andrić” 2014. godine. Godišnja nagrada „Viktor Kovačić” standardno se dodjeljivala za najbolju izvedenu zgradu pojedine godine. Prvi je put napravljen presedan jer je dodijeljena za knjigu – monografiju *Dioklecijanova palača* (Zagreb, 1968.) čiji su suautori J. Marasović i N. Gattin.

Životno djelo sveučilišnog profesora T. Marasovića na zaštiti graditeljskog nasljeđa ima kapitalno značenje za hrvatsku kulturu, jer je prolaskom vremena postalo jedan od intelektualnih i vrijednosnih standarda prema kojem se svaka nadolazeća generacija konzervatora nužno mora odrediti iz nekoliko razloga. Prvo, definirao je cjelovitu teoriju aktivne zaštite prema međunarodnim standardima koja je nužna prethodnica znanstvenoj i kreativnoj intervenciji na pojedinom djelu graditeljskog nasljeđa i u urbanim cjelinama. Drugo, zahvaljujući organizacijskom talentu, osmislio je prvi sustav interdisciplinarnе visokoškolske naobrazbe budućih konzervatora u Hrvatskoj. Treće, izvanredno je komunicirao hrvatska iskustva u zaštiti graditeljskog nasljeđa u europsku i svjetsku znanstvenu i konzervatorsku zajednicu. Četvrto, monumentalno značenje njegova konzervatorskog djelovanja najbolje dolazi do izražaja u usporedbi sa suvremenim zbivanjima u Hrvatskoj. Sofisticirano teorijsko promišljanje, utemeljeno na međunarodnim standardima, koje je obavezno prethodilo metodama intervencije u novije je doba iz nepoznatih razloga zanemareno. Trenutačno se masovno rabi iznimno elastičan pojam *obnova* kojem je glavna značajka naučeno autohtono djelovanje, ali bez prethodnog promišljanja buduće intervencije. Peto, konzervatorsko djelovanje sveučilišnog profesora dr. Tomislava Marasovića sljedeći će naraštaji konzervatora tek trebati ponovno pažljivo pročitati i precizno ugraditi u još nenapisanu, ali nužnu, povijest zaštite graditeljskog nasljeđa u 19. i 20. stoljeću u Hrvatskoj.

